

Rekenkamercommissie
Gemeente Heerde

Onderzoeksprogramma 2022

Inhoud

Onderzoeksprogramma 2022	1
1. Inleiding	3
2. Taak rekenkamercommissie	3
3. Samenstelling rekenkamercommissie	3
4. Inventarisatie onderzoeksonderwerpen	3
5. Onderzoek 2022.....	3
6. Onderzoek accommodatiebeleid.....	4
7. Onderzoek minimabeleid.....	4
8. Overige activiteiten.....	5
8.1 Zelfevaluatie.....	5
8.2 Bijeenkomsten NVRR	5
8.3 Overleg en afstemming met regionale rekenkamercommissies	5
8.4 Wetsvoorstel wijziging Gemeentewet.....	5
9. Financiën.....	5
BIJLAGE A ONDERZOEKSONDERWERPEN	6
Leeswijzer	6
Tabel 1 Groslijst	6
Bijlage B	10
Criteria	10
Bijlage C	11
Onderzoeksopzet	11

1. Inleiding

De rekenkamercommissie gemeente Heerde stelt jaarlijks een onderzoeksprogramma op. In dit jaarplan 2022 wordt ingegaan op de taak, samenstelling, inventarisatie en selectie van onderzoeksonderwerpen, de keuze van in 2022 uit te voeren onderzoek en het budget. Met dit programma informeren wij de raad over de activiteiten die wij in 2022 willen uitvoeren. Bij de keuze voor de onderzoeksonderwerpen lichten wij toe hoe wij tot deze selectie zijn gekomen.

2. Taak rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie is een onafhankelijke commissie benoemd door de gemeenteraad van de gemeente Heerde. De rekenkamercommissie onderzoekt of het gemeentebestuur haar werk doelmatig (efficiënt), doeltreffend (effectief) en rechtmatig (in overeenstemming met de wet) uitvoert.

De rekenkamercommissie heeft een onafhankelijke positie met als doel om de gemeenteraad te ondersteunen in haar kaderstellende en controlerende functie. De rekenkamercommissie voert onderzoek uit naar de realisatie en doelmatigheid van het gemeentelijk beleid en naar de efficiency en de effectiviteit van het beleid en de beleidsuitvoering.

De rekenkamercommissie voert onderzoeken zelf uit of laat deze, onder haar verantwoordelijkheid, door externen uitvoeren. Voor elk onderzoek staat voorop dat het doel is om te leren van het verleden. Daarmee wil de rekenkamercommissie een bijdrage leveren aan het versterken van de rol en het functioneren van de raad.

3. Samenstelling rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie bestaat uit drie externe leden en twee interne leden (één uit een coalitie fractie en één uit een oppositie fractie). De rekenkamercommissie wordt ondersteund door de griffie. De secretaris van de rekenkamercommissie is werkzaam op de griffie. De griffier is toegevoegd als adviseur van de rekenkamercommissie.

De rekenkamercommissie bestaat uit:

Externe leden : Corine Sluiter – Kuilwijk (voorzitter), Bert Lokhorst, Max van Oort (leden);
Interne leden : Erik Mateman (raadslid), Geraldine Kwekkeboom (commissielid);
Adviseur : E. Lankman (griffier);
Ambtelijk secretaris : Johan Kok.

4. Inventarisatie onderzoeksonderwerpen

In verband met de verkiezingen voor de gemeenteraad hebben wij afgezien van het inventariseren bij de raadsfracties van mogelijke onderwerpen voor door ons in 2022 uit te voeren onderzoek. Eén inwoner heeft ons verzocht om een rekenkameronderzoek te houden naar het beleid voor mantelzorgwoningen. Wij hebben dat onderwerp toegevoegd aan onze groslijst. Voor de keuze van in 2022 uit te voeren rekenkameronderzoek hebben wij gebruik gemaakt van de groslijst van het jaarprogramma 2021.

5. Onderzoek 2022

De rekenkamercommissie is eind 2021 een doorwerkingsonderzoek gestart naar de rekenkameronderzoeken in de periode 2018-2021: Toegang sociaal domein, Geldstromen sociaal domein en Zicht in samenwerking. Dat onderzoek heeft een doorloop naar 2022 en zal voor de

raadsverkiezingen worden afgerond. Uit de onderwerpen van de groslijst heeft de rekenkamercommissie accommodatiebeleid gekozen voor een rekenkameronderzoek in 2022.

De overige aangemelde onderwerpen blijven vooralsnog op de groslijst staan.

6. Onderzoek accommodatiebeleid

De rekenkamercommissie start in 2022 met het onderzoek “accommodatiebeleid”. Het doel van dit onderzoek is de raad inzicht te geven in de uitvoering van het vastgestelde accommodatiebeleid. Bij de inventarisatieronde bij de fracties uit de gemeenteraad bleek eerder dat de problematiek rond privatisering van beheer en onderhoud van sportaccommodaties al langer speelt. In de door de gemeenteraad op 13 december 2013 vastgestelde notitie accommodatiebeleid buitensport werd gesproken over het privatiseren van beheer en onderhoud van sportaccommodaties. Daarna heeft de raad het gemeentelijk accommodatiebeleid vastgelegd in de kadernota accommodatiebeleid 2017 – 2020.

Onderdeel van dit rekenkameronderzoek vormt ook de doelmatigheid en rechtmatigheid van het subsidie- en tarievensysteem. Ook wil de rekenkamercommissie in beeld brengen of er gezien de ervaringen in de afgelopen jaren en/of nieuwe inzichten en ontwikkelingen – verbeterpunten zijn voor de komende jaren.

Bij dit onderzoek gaan we in op de beleidskeuzes die ten grondslag liggen aan het vastgestelde beleid, de financiële middelen die hiermee gemoeid zijn en de afspraken rond het gebruik, beheer en onderhoud in relatie tot de doelgroepen.

Het onderzoek wordt gehouden door de rekenkamercommissie Heerde met ondersteuning van een extern bureau. De vraagstelling zoals verwoord is nu nog algemeen gesteld. In het vooronderzoek en de onderzoeksopzet krijgt dit een verdere vertaling. Daarmee zal het uiteindelijke onderzoek en advies toepasbare handvatten opleveren voor de uitvoeringspraktijk van de gemeente Heerde.

Hiervoor zal de rekenkamercommissie een vooronderzoek verrichten door bestudering van relevante documenten. Daarna zal de rekenkamercommissie in overeenstemming met het onderzoeksprotocol een onderzoeksopzet opstellen. In bijlage C zijn de elementen daarvoor opgenomen.

De onderzoeksopzet wordt ter kennisname van de gemeenteraad, het college en de gemeentesecretaris gebracht. Daarbij wordt ook informatie opgenomen over degene die het onderzoek gaat uitvoeren. De rekenkamercommissie is voornemens daarvoor een extern onderzoeksbureau te werven.

Indien gewenst licht de rekenkamercommissie de onderzoeksopzet toe in de raadscommissie. Bij de uitvoering van onderzoek zal ook een afspraak met (een vertegenwoordiging van) de gemeenteraad worden gepland om de voorlopige bevindingen daarvan terug te koppelen.

7. Onderzoek minimabeleid

De energieprijzen zijn sterk gestegen. Dat heeft grote gevolgen voor met name de inwoners die vallen onder het minimabeleid van de gemeente. De rekenkamercommissie wil onderzoek doen naar het gemeentelijk minimabeleid en daarbij ook onderzoeken of en zo ja in welke mate het gemeentebestuur in het armoedebeleid rekening houdt met de gesignaleerde stijging van de energiekosten en de gevolgen daarvan voor de minima. Het gaat daarbij om het vraagstuk van de “energiearmoede”.

In het vierde kwartaal 2022 zal de rekenkamercommissie een onderzoeksopzet uitwerken en aan de gemeenteraad toezenden.

BIJLAGE A ONDERZOEKSONDERWERPEN

Leeswijzer

Deze groslijst tot stand gekomen na een inventarisatie bij de fracties uit de raad en de inwonersinventarisatie. Ook inwoners konden onderwerpen inzenden. De resultaten zijn in tabel 1 opgenomen.

De onderwerpen zijn beoordeeld en getoetst aan de selectiecriteria. Op basis van de waardering van de rekenkamercommissie is gekozen voor een rekenkameronderzoek.

Tabel 1 Groslijst

Fractie	Genoemde onderwerpen	Toelichting fractie
D66/GL	Doorwerking rapporten rekenkamercommissie (Gemeentelijke samenwerking, toegang jeugdzorg./Wmo; geldstromen sociaal domein.)	De rapporten van de rekenkamercommissie worden als bruikbaar en nuttig ervaren. Aandachtspunt is wel de doorwerking van de rapporten en de besluiten van de raad daarover. Hoe is de stand van zaken? Hoe gaan college en raad daarmee om? Het college geeft soms aan dat we het in Heerde anders doen, dat maakt een benchmark met andere gemeenten lastig. Zie de onlangs gehouden themaraad SD, in hoeverre worden beleidsdoelen gerealiseerd? De fractie ervaart op onderdelen een onderscheid tussen coalitie en oppositie.
	<i>Ambtelijke organisatie *</i>	<i>Er is begrip voor het feit dat we een kleine gemeente zijn. Veel onderwerpen worden in samenwerking opgepakt. Is er voldoende expertise in de organisatie om de taken op te pakken en grotere zaken in samenwerking uit te voeren?</i>
	Evaluatie uitnodigingsplanologie*	De uitkomsten daarvan zijn nog niet geïmplementeerd en geïntegreerd in te bestaand beleid. Voorafgaand aan de invoering van de Omgevingswet moet dit zijn afgewerkt, maar de invoering van deze wet is uitgesteld. Dit onderwerp moet niet op de lange baan worden geschoven.
	Financiële gevolgen beleidsvoornemens	De fractie mist de doorrekening van de financiële gevolgen van de uitvoering van beleidsvoornemens en een integrale belangenafweging daarbij (zie de AB van de fractie bij de begroting 2021). Het financieel perspectief van alle genoemde onderwerpen wordt gemist. De fractie voelt zich regelmatig boor het blok gezet. De informatievoorziening naar de raad zou verbeterd moeten worden. Optie is 2x per jaar een bijpraatsessie te houden.
VVD	Grondbeleid	De fractie heeft behoefte aan inzicht in grotere grondexploitaties die niet van de grond komen. Genoemd worden Veessen, De Kolk/Wapenveld (evaluatie al enkele keren vooruitgeschoven), Bovenkamp/Heerde. Welke beleid is gevoerd? Hoe gaat de gemeente om met verleende opties? Welke leermomenten zijn er te destilleren? Op welke wijze kunnen deze “stilstaande processen” worden geactiveerd? Er is behoefte aan een onafhankelijke toets en advies van de rekenkamercommissie. Grondpolitiek: de fractie ervaart beperkt inzicht in anterieure overeenkomsten. Als concreet voorbeelden noemt de fractie - “de Honk,” verkoop vastgoed. Welk proces van prijsvorming is gehanteerd? Zie de hierover in commissieverband gestelde vragen. - contractbeheer gemeentelijke eigendommen (vb. sportaccommodaties) Er komt op 7 december een themabespreking over de GREX. Wellicht dat daarbij nadere achtergrondinformatie wordt verstrekt.

	Doorwerking rekenkameronderzoeken	De rekenkamercommissie heeft enkele onderzoeken gedaan waarbij de raad de aanbevelingen heeft overgenomen. Voor de aanbevelingen van het onderzoek geldstromen sociaal domein is in de themaraad een presentatie gehouden. Daaruit kwam onvoldoende concrete informatie naar voren. Over het gebruik van KPI's heeft de fractie de indruk dat het college dat niet wil. Het verloop van concrete geldstromen is niet in beeld gebracht, alleen dat "onder de streep" het budgettair neutraal verloopt. De cijfermatige onderbouwing wordt gemist. Concrete vraagpunten: halen we de doelen, welke risico's zijn er, is bijsturing nodig?
CU/SGP	<i>Ambtelijke organisatie/kwaliteit dienstverlening*</i>	<i>Bij het rekenkameronderzoek naar gemeentelijke samenwerking is gebleken dat er veel taken op het bordje van (samenwerkende) gemeenten bijkomen (zoals Sociaal Domein, Omgevingswet). De complexiteit van de gemeentelijke taken neemt toe, de inwoners worden mondiger. Is de ambtelijke organisatie wel goed toegerust om vorm en inhoud te geven aan de uitvoering van deze taken in (inter)gemeentelijk verband? Dat zowel kwantitatief en kwalitatief bezien. Is de organisatie goed toegerust en toekomstbestendig? Hoe staat het in dit verband met de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening?</i> <i>Er werd extern personeel ingehuurd. In het kader van de bezuiniging zijn trainees geworven. Zijn we hiermee in staat de dienstverlening op een adequaat niveau uit te voeren? Dat zowel naar de inwoners als de samenwerkingspartners?</i>
	Doorwerking rekenkameronderzoek	De fractie uit zich positief over de activiteiten van de rekenkamercommissie en de uitgebrachte rapporten. Deze bieden nuttige inzichten, niet allen voor de raad maar ook voor college en ambtelijke organisatie. De doorwerking van door de raad overgenomen aanbevelingen van rekenkameronderzoek vormt nog wel een aandachtspunt. Het plan van aanpak van het college over de aanbevelingen van het rapport "zicht in samenwerkingsverbanden" verscheen pas na 10 maanden. Op termijn (2 jaar) is het gewenst daarnaar onderzoek te doen. Op welke wijze is de doorwerking geborgd?
CDA	Accommodatiebeleid * - privatisering sportaccommodaties - beheer en onderhoud gemeentelijke accommodaties (incl. onderwijs)	- Privatisering sportaccommodaties De gemeente werkt al enkele jaren aan de privatisering van sportaccommodaties. Hoe verloopt dit proces? Wat maakt dat dit zo'n langzaam proces is? In welke mate is er sprake van verborgen subsidies? Als voorbeeld wordt verwezen naar de privatisering van kleedkamers, vervanging velden van voetbalverenigingen. Hoe komt het dat het zolang duurt? - Beheer en onderhoud gemeentelijke accommodaties De fractie heeft onvoldoende zicht op de ontwikkelingen bij beheer en onderhoud van gemeentelijke accommodaties. Welke kosten komen naar de raad? Daaronder ook begrepen onderwijshuisvesting. Er komen enkele dossiers die veel geld kosten. Welke lessen zijn getrokken uit het verleden? De fractie verwijst naar de discussie over MFA's (dossier "de Heerd"; loket 0-100, MFA Hof van Cramer, Wapenveld). Welk beleid wordt gevoerd? Dat tegen het licht houden. is dat effectief en efficiënt?
PvdA	Armoedebeleid	De fractie heeft het beeld dat er sprake is van (veel) onzichtbare armoede. Vraag: is dit zo? Wat kan daaraan gedaan worden. Wat doet

		de gemeente er nu aan? Welke instrumenten worden gehanteerd? Welke instanties houden zich hiermee bezig?
	Woningbouw/Beleid uitnodigingsplanologie/in- uitbreidingslocaties	Er is beleid geformuleerd voor woningbouw (woonvisie). Inbreiding gaat voor uitbreiding. Er is een woningtekort gesignaleerd voor starters/sociale woningbouw. De fractie verwijst naar de motie sociale woningbouw met een minimum percentage sociale woningen/starterswoningen bij nieuwe projecten. Relatie met uitnodigingsplanologie: heeft dat beleid gebracht wat beoogd is op het punt van sociale woningbouw? Voorziet het beleid voor uitnodigingsplanologie afdoende in de vraag naar sociale woningen en starterswoningen? Voorziet de regionale woonagenda in voldoende mate in deze behoefte voor Heerde?
GBP	<i>Vervolgonderzoek samenwerkingsverbanden (PlusOV en VNOG)</i>	<i>PlusOV</i> <i>Hoe lopen de geldstromen in deze gemeenschappelijke regeling. Hebben de doorgevoerde maatregelen effect? Hoe functioneert de organisatie?</i> <i>VNOG</i> <i>Hoe verlopen de geldstromen? Welke invloed hebben de deelnemende gemeenten? De fractie ziet graag een verdiepend onderzoek als vervolg op het onderzoek "zicht in samenwerking".</i>
	Gemeentelijk vastgoed/accommodatiebeleid* incl. onderhoud schoolgebouwen	De fractie verwijst naar de algemene beschouwingen bij de begroting 2021. Daarin is gevraagd of het accommodatiebeleid inmiddels afgerond is. Onderhoud schoolgebouwen Welke rechten en plichten heeft de gemeente als het gaat om het onderhoud van scholen? Hoe ver strekt de onderhoudsplicht. Op welke wijze worden de gelde besteedt? Hoe verlopen de geldstromen om de scholen goed te onderhouden? Als voorbeeld wordt genoemd de Horsthoekschool. In hoeverre heeft de raad invloed op de uitvoering van onderhoud van schoolgebouwen en de aanwending van de budgetten?
	Borging uitvoering raadsbesluiten	De fractie noemt een aantal projecten waarbij de uitvoering van raadsbesluiten moeizaam verloopt. De raad heeft zich onder meer sterk gemaakt voor verbetering van de bevaarbaarheid van het Apeldoorns kanaal. Middelen zijn beschikbaar, concrete maatregelen laten echter op zich wachten. Wat maakt dat dit niet wordt opgepakt? De fractie heeft zorg over de voortgang en de borging van de gemaakte afspraken. De fractie signaleert datzelfde voor een aantal andere projecten zoals bouwproject centrum Heerde, locatie gemeentewerf, uittreden H2O industrieterrein). Welke instrumenten heeft de raad om de voortgang daarvan te borgen?
Inwoners- voorstel	Handhavingsbeleid ruimtelijk domein	[verzoeker] is na vestiging op zijn huidig adres geconfronteerd geweest met enkele handhavingsverzoeken. Na aankoop van zijn perceel bleken een aantal opstallen niet te zijn vergund. Het ging om een paardenbak, langeercirkel, paddocks, een speeltoestel, mestbak, paardenhekken. Legalisering heeft volgens betrokkene bij elkaar ca. 8000 gekost aan architectenkosten en leges. Hetzelfde gold voor enkele nabijgelegen percelen. Conclusie: Op basis van deze ervaringen denkt betrokkene dat heel veel in Heerde niet is vergund, maar zolang er niet door burens wordt gepiept gebeurt er daaraan niets. Dat levert rechtsongelijkheid op en leidt tot minder leges inkomsten.

		Soms (zeker niet altijd!) wordt er onhandig omgegaan met handhavingsverzoeken en dat leidt tot veel extra werk en kosten voor de gemeente. Hij benoemt daarbij twee voorbeelden. Hij doet enkele suggesties hoe beter met handhavingsverzoeken en klachten omgegaan kan worden: 1. Is het denkbaar te onderzoeken of er niet een inhaalslag zou kunnen worden gemaakt om niet gelegaliseerde zaken alsnog te laten legaliseren? 2. En kan de gemeente ook proberen aan de voorkant illegale aanleg/bebouwing te voorkomen? 3. Voor wat betreft die klachten en handhavingszaken: misschien in meer algemene zin het beleid te dienaangaande herijken. Hij benoemt daarbij enkele aandachtspunten. Tot slot. Vorenstaande is geen klacht tegen hoe het ambtelijk apparaat inzake onze situatie heeft geopereerd en nog. In het algemeen is men benaderbaar en constructief.
Inwonersvoorstel	Beleid realisering mantelzorgwoningen	<verzoeker> heeft een aanvraag voor het realiseren van een mantelzorgwoning ingediend. Na het afwijzen van dat verzoek door het college verzoekt <inwoner> de rekenkamercommissie een onderzoek te doen naar het beleid voor het toestaan van mantelzorgwoningen. Hij verwijst daarbij naar in zijn ogen vergelijkbare situaties waarin wel medewerking is verleend.
Intern	Coronacrisis	Onderzoek naar de effecten van de Coronacrisis.

Bijlage B

Criteria

De Rekenkamercommissie beoogt bij de keuze van haar onderwerpen een zo groot mogelijke bijdrage aan haar missie en doelstelling. Hierbij worden in overeenstemming met het onderzoeksprotocol de volgende criteria gehanteerd:

1. Het organisatorisch, bestuurlijk, maatschappelijk belang van een onderwerp
2. De mate van risico met betrekking tot doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid
3. Het financiële belang van een onderwerp

Toelichting op de selectiecriteria:

Maatschappelijke relevantie

Het is van belang om bij de keuze van de onderzoeksonderwerpen aandacht te schenken aan de maatschappelijke relevantie van het onderwerp. Hierbij kan gedacht worden aan frequent voorkomende klachten van burgeres, thema's die aandacht krijgen van de landelijke politiek en dergelijks.

Risicoprofiel

Financieel belang en risicoprofiel gaan niet altijd samen. Er kunnen beleidsterreinen of onderwerpen zijn waar weinig of zelfs geen geld aan wordt uitgegeven, maar waar wel hoge risico's mee gepaard gaan.

Naast deze criteria wordt bij de selectie van een onderzoeksonderwerp ook rekening gehouden met enkele specifieke aandachtspunten, zoals:

- De lengte van de beleidsperiode
- Het leren voor de toekomst
- Een evenwichtige verdeling van onderzoeken over de sectoren
- Heeft het onderzoek voldoende toegevoegde waarde?
 - Rechtvaardigen de te verwachten leereffecten en nieuwe inzichten de onderzoeksinspanning?
 - Is het onderwerp niet onlangs onderzocht door anderen?
- Is er sprake van subsidiariteit: is de onderzoeksvraag niet op een andere meer eenvoudige wijze te beantwoorden?
- Is het voor de rekenkamer haalbaar en past dit binnen de financiële en organisatorische mogelijkheden?
- Zijn de onderwerpen en de onderzoeken communiceerbaar naar de samenleving?

Bijlage C

Onderzoeksopzet

Nadat de Rekenkamercommissie een onderzoeksonderwerp heeft bepaald, stelt de Rekenkamercommissie de onderzoeksopzet vast. Als tussenstap wordt eerst de centrale vraag en de deelvraag teruggelegd bij de fracties om op te halen of iedereen hetzelfde beeld heeft.

De onderzoeksopzet zal minimaal de volgende onderdelen gaan bevatten:

- a. Oriënterend vooronderzoek
- b. Aanleiding en achtergronden van de onderzoeksvraag
- c. Doel van het onderzoek
- d. Centrale vraagstelling en deelvragen
- e. Omschrijving normenkader
- f. Globale onderzoeksopzet: keuze van de onderzoeksinstrumenten
- g. Organisatie: tijdpad, inhuur externen, expertise en kosten
- h. Wijze van rapporteren

De definitieve onderzoeksopzet wordt ter kennisneming toegezonden aan de raad, het college, de gemeentesecretaris. Daarbij wordt ook aangegeven wie het onderzoek zal uitvoeren.